

Ådne Laastad har master i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen og Diploma in International Finance Law ved Queen Mary University of London. Han er advokatfullmektig hos advokatene Andersen, Laastad, Stavenes og Aarseth.

Mønsterbesvarelse: Erstatningsrett

Oppgaven er fra skoleeksamen 2010.

Den første hovedproblemstillingen er om Peder Ås As er erstatningsansvarlig overfor Lars Holm

For at erstatning skal tilkjennes må det foreligge en erstatningsrelevant skade, ansvarsgrunnlag og årsakssammenheng mellom skaden og ansvarsgrunnlaget. Dette fremkommer i rettspraksis, og i det følgende skal det undersøkes om disse kumulative grunnvilkårene foreligger i vår sak.

Denne type kort presentasjon av de aktuelle vilkår settet et ryddig og godt utgangspunkt for den videre drøftelse.

Det er på det rene at Lars Holms pådratte hodeskade med påfølgende uførhet er erstatningsrelevant, jfr. rettspraksis og forutsetningsvis skl. §3-1. Skaden er en negativ effekt på hans hånd, som kan verdsettes i økonomisk tap.

Det foreligger en erstatningsrelevant skade, og det må videre vurderes om det foreligger ansvarsgrunnlag.

Det aktuelle ansvarsgrunnlaget som er anført er arbeidsgiveransvar etter skl. §2-1. Etter denne bestemmelsen blir arbeidsgiver objektivt ansvarlig for arbeidstakers forsettelige eller uaktsomme handlinger, altså en aktiv identifikasjon mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Den korrekte omtale av skl. § 2-1 ville her vært at arbeidsgiver kan bli ansvarlig for arbeidstakers forsettelige eller uaktsomme handlinger, under nærmere bestemte vilkår. Kandidaten poengterer ellers på en god måte den erstatningsrettslige identifikasjon.

Etter forarbeider og rettspraksis, jfr. blant annet Steinrasdommen, åpner skl. §2-1 for arbeidsgiveransvar for kumulative feil. I vår sak er det naturlig å se Peder og Hans under ett, altså at det må vurderes om disse til sammen har opptrådt slik at arbeidsgiver Peder Ås as er ansvarlig.

Her kunne det også vært aktuelt å påpeke at arbeidsgiver også svarer for anonyme feil, ettersom det i faktum ikke klart fremgår om det var en av de ansatte eller begge som stod for sikring av grøften. Dette er dog ikke et krav, og det er tilstrekkelig at kandidaten kort slår fast at Peder og Hans kan vurderes under ett.

Det er først på det rene at Hans og Peder ” arbeidstaker”, og Peder Ås As er ”arbeidsgiver”, jfr. definisjonene i §2-1 nr.2 og 3.

Generelt sett er det mest ryddig å behandle definisjonsproblematikk så tidlig som mulig, og kandidaten kunne med fordel avklart dette før det redegjøres for arbeidsgiveransvar for kumulative feil.

Peder og Hans har opptrådt ”under utføring av arbeid (...) for arbeidsgiveren” og det er også klart at det ikke har gått ”utenfor det som er rimelig å regne med etter arten av virksomheten”, jfr. §2-1 nr1.

Det problematiske i saken er hvorvidt Peder og Hans har opptrådt ”uaktsomt” under utføring arbeid, ved at grøften ikke var godt nok sikret, jfr. skl. §2-1 nr 1, 1.pkt. Ordlyden viser til den ulovfestede culpanormen slik den er utviklet i Høyesterett og teori. Culpanormen statuerer ansvar der påstått skadevolder har opptrådt ansvarsbetingende uaktsomt, altså at påstått skadevolder kan bebreides for ikke å ha reagert på risikoen i den aktuelle situasjonen.

Det må presiseres at culpanormen ved arbeidsgiveransvar med sees i lys av ”de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten”, jfr. skl. 2-1 nr.1. Etter ordlyden skal det fra skadelidtes synspunkt altså vurderes om det er utvist uaktsomhet etter hva man alminnelig og rimelig kan forvente ut fra virksomhetens art.

Her fremstår kandidatens argumentasjonsrekke som ryddig, da det først diskuteres hvilke krav som kan stilles til virksomheten eller tjenesten, før det diskuteres hvorvidt de aktuelle krav forsettelig eller uaktsomt er tilsidesatt.

Av et firma som driver utbedring, graving og lignende som i vårt tilfelle, på et offentlig område der folk ferdes, må det forventes at det gjøres nødvendig sikkerhetstiltak som hindrer skade. Graving i vei må ikke innebære fare for noen grupper av mennesker, da folk i alle aldre, tilstander osv. kan tenkes å ferdes på området. Likevel er slikt arbeid et allemannsgode, som innimellom er nødvendig, slik at man kan forvente at et slikt firma også regner med utvist forsiktighet fra offentligheten. Men alt i alt må et profesjonelt firma forventes å gjøre hva som står i deres makt for å hindre skade.

Spørsmålet er videre om Hans og Lars, i lys av denne terskelen opptrådte ”uaktsomt” ved at de ikke sikret grøften langt fortauet bedre. Det blir som nevnt en vurdering av om hvorvidt de skulle reagert på den risiko for skade som grøften utgjorde for omgivelsene.

Det er på det rene at Lars og Hans har nødvendig tilknytning til risikokilden ved at de er ansvarlige for grøften gjennom sitt arbeid.

En alternativ handling ville videre vært å sette opp varselskilt rundt grøften, eventuelt lysvarsling sånn at man også kunne bli oppmerksom på grøften i mørket. Man kunne antakelig også satt opp et midlertidig gjerde. Man kunne kanskje alternativt hatt sterk tape eller snorordning rundt kjeglene. Selv om disse tiltakene ikke fullstendig ville eliminert risikoen for skade, må det antas at det ville minsket risikoen betraktelig for at noen skulle falle i grøften.

Kandidaten har en god drøftelse av de alternative sikringsmåter. Ytterligere alternativ ville vært å grave igjen grøften (forutsatt at arbeidet var ferdig) eller sikret det med plater eller lignende for å eliminere risiko for fallskader i sin helhet.

Den alternative handling må ved siden av å hindre/ minske skaderisiko være praktisk (og økonomisk) gjennomførbar, jfr. rettspraksis. Det fremkommer at vannlekkasjen var akutt, og dermed kan det sies at man her hadde mindre tid og mulighet til å sikre ordentlig. Men det må likevel være slik at sikkerheten må ha høyprioritet, slik at noe hastverk ikke kan stå i veien.

Det kan ut fra faktum legges til grunn at det var gravearbeidet som hastet for å få til tilkomst til lekkasjen i vannledningen. Hvorvidt sikringsarbeidet utført etter at lekkasjen var utbedret hastet like mye er heller tvilsomt.

Etter dette legges det til grunn at ekstra sikkerhetstiltak var praktisk gjennomførbart, og det må også antas økonomisk mulig for et profesjonelt firma. Det foreligger dermed en alternativ handlemåte.

Det må videre foretas en objektiv risikoanalyse, sett fra skadevolders perspektiv, herunder av risikoens art og grad.

Her ville det nok vært tilstrekkelig å poengtere at en risikoanalyse skal vurderes objektivt ut fra risikoen for type personskader samt sannsynligheten for at de aktuelle personskader inntreffer. Når man vurderer noe ut fra perspektivet til den ene part, kan vurderingen fort kunne bli karakterisert som subjektiv.

Det presiseres at risikoanalysen helst sees i lys av rolleforventningene man kan ha til den aktuelle gruppen skadelidte. I dette tilfellet er det voksne fotgjengere og forbipasserende som er aktuelt. Det er altså en spesiell risikoanalyse man foretas, og her skal det først og fremst fokuseres på dette. Kandidaten skal senere og underveis vurdere om det er aktuelt med en mer generell risikoanalyse, altså at også andre mulig skadelidte – grupper kan tas i betraktning, altså barn og ungdom. Rettspraksis er ikke konsekvent på dette punkt, men utgangspunktet må som nevnt være at man ser på den aktuelle risikogruppen, altså den spesielle risikoen, jfr. blant annet Potetkokerdommen.

Det er her risiko for fallskader ved at man faller i grøften. Grøften var 1 meter dyp, og dette kan ikke sies å være en veldig lang fallhøyde. Dermed er antakelig risikoen for lettere personskader, som brudd, blåmerker osv mest nærliggende. Det må antas at en grøft ligger det småstein el. slik at det kan oppstå kuttskader og skrapeskader. Det kan antakelig også tenkes svært alvorlige personskader som hodeskader dersom det foreligger uheldige omstendigheter.

Det skal nå vurderes hvor sannsynlig det er at det nevnte skadetyper inntreffer i dette tilfellet.

Rundt grøften var det store røde kjegler, slik at dette må antas å minke risikoen noe. Men det faktum at det var mørkt gjør at disse må anses vanskelig å se når man nærmer seg grøften, både fra fortauet som lå langs grøften, og dersom man kommer fra andre siden av veien. Kjegler kan videre falle, og er lette å ta seg forbi, slik at det på ingen måte er en fysisk sperre mellom omgivelsene og grøften.

Videre var grøften laget på kun én dag, slik at dette minker sjansen for at folk i nærheten som bruker veien er oppmerksom på at den er der. Den kan dermed komme overraskende på, særlig sett i lys at det var mørkt. At grøften videre ligger i utkanten av sentrum betyr at det er noe mindre ferdsel, og således en noe mindre sjanse for at noen faller enn om grøften lå midt i en travel sentrumsgate. Men det er fortsatt et fortau der folk ferdes, slik at det må antas en jevn strøm med forbipasserende. Det var også et trafikklys ikke langt unna, med fotgjengerfelt, noe som må antas å tilsi at det er en god del fotgjengere på vei fra eller til dette.

Lars anfører at kjeglene var dekket av autovernet slik at man ikke kunne se risikokilden fra andre siden av veien. Det må spørres om Hans og Peder måtte vurdere dette som et element i sannsynligheten for skade. Veien var sterkt trafikkert og man måtte krysse to relativt høye autovern for å komme over. Selv om man som voksen fysisk kan klatre over disse, må det antas at sannsynligheten for at voksne tar seg over veien fra andre siden er relativt liten. Dette særlig ettersom det ikke særlig langt til nærmeste fotgjengerovergang.

På den andre siden var det kjent at ungdommer tidligere hadde gjort nettopp dette, men ikke voksne. Ungdommer har som kjent lettere for å bryte regler og normer enn det voksne har. Det er tvilsomt om Lars og Hans skulle tatt dette i betraktning. Selv om ungdommer har gjort dette før er det antakelig ikke vanlig, og sannsynligheten for at både ungdommer og voksne i alt krysser veien, og således enda vanskeligere kan se kjeglene og grøften må anses som lav.

Det er dermed hovedsakelig risikoen i forhold til fotgjengere på samme side av grøften som med størst sannsynlighet kan falle i grøften. Skulle disse først snuble og falle er sannsynligheten for lettere personskader mest fremtredende. Men også alvorligere personskader ved svært uheldige omstendigheter kan inntreffe.

Det må antas at de fleste fotgjengere om kvelden er voksne. Men det er ikke utenkelig at barn kan ferdes der også. Ser man på den generelle risikoen er det klart at risikoen for barn er større enn for voksne, og at skaden kan bli alvorligere for dem. Dermed kan dette tilsi at også risikoen for barn må tas i betraktning, og dermed at risikoen er større i lys av dette. Etter de ”krav man med rimelighet kan stille” bør nok et firma som graver en grøft på offentlig sted ta høyde for alle typer fotgjengere, og se på risikoen for alle disse.

Kandidaten omtaler her på en god måte en av oppgavens mer vanskelige tema om hvordan risikovurderingen påvirkes dersom den aktuelle gruppe skadelidte velger å krysse veien. Kandidaten kunne videre reflektert over hvorvidt Lars Holm i denne sak drar fordel av risikoelementer som ikke er knyttet til gruppen skadelidte som Holm tilhører.

Alt i alt tilsier det samlede risikobildet at Lars og Hans burde reagert på risikoen for skade som den usikrede grøften utgjorde for omgivelsene.

En bedre formulering av denne delkonklusjon ville være å unngå å omtale grøften som ”usikret”, ettersom det er gjennomført sikring jfr. den videre argumentasjon.

Det at de faktisk har gjort én form for sikring, og at operasjonen var akutt kan i en visse grad tale i deres favør. Men den nokså store risikoen, sett i lys av at Peder Ås As er et profesjonelt firma som man må stille høye krav til trekker i motsatt retning. Sikring bør også være i

kjerneområdet av arbeidsoppgaver. Da stilles strenge krav. Arbeiderne har i den rollen er satt en særskilt kompetanse i det de driver med, noe som skjerper kravene.

Her kan det igjen påpekes at det i faktum fremgår at det var selve reparasjonsarbeidet som var akutt, ikke sikringsarbeidet.

Dermed har Lars og Hans etter en helhetsvurdering opptrådt ”uaktsomt”, jfr. skl. §2-1. Følgelig ”svarer” firmaet Peder Ås As for skaden på Lars Holm.

Denne konklusjonen kan forsvares ut fra kandidatens argumentasjon.

Det tredje grunnvilkåret om årsakssammenheng er klart oppfylt. Den manglende sikring er nødvendig årsaksbidrag slik at Lars` skade ikke ville skjedd dersom man tenker unnlatelsen av sikring borte, jfr betingelseslæren slik den er formulert i P-pille- dom 2. Etter vesentlighetslæren (jfr. samme dom) er unnlatelsen også ikke uvesentlig i årsaksbildet, slik at det naturlig kan knyttes ansvar til den. Dette selv om Lars` medvirkning også er et årsaksbidrag, se under. Det er dermed faktisk årsakssammenheng.

Enig med kandidatens konklusjon, men kandidaten hadde hatt fordel av å presentere argumentasjonen før konklusjonen.

Det er ikke grunnlag for å foreta en rettslig avgrensning i årsakssammenheng, da Lars` skade ikke er for fjern, avledet og upåregnelig.

Ettersom alle grunnvilkår er oppfylt, blir Peder Ås As erstatningsansvarlig overfor Lars Holm.

Peder Ås As anfører imidlertid t ulykken skjedde fordi Lars krysset veien på en uforsvarlig måte.

Det må dermed videre vurderes om det foreligger medvirkning etter skl. §5-1 fra skadelidtes side. Etter denne bestemmelsen kan erstatningssummen ”settes ned eller falle bort” dersom skadelidte ”medvirket til skaden ved egen skyld”.

Først er spørsmålet om Lars ”medvirket” til sin egen skade, altså om det er årsakssammenheng mellom skaden hans og hans handlemåte da han krysset veien.

Det er på det rene at skaden ikke ville skjedd dersom Lars ikke hadde krysset veien, og slik hadde store vanskeligheter med å se grøften. Dette var også et ikke uvesentlig bidrag i årsaksbildet. Det foreligger dermed faktisk årsakssammenheng.

Skaden var heller ikke for fjern, avledet og upåregnelig til at det er naturlig å knytte ansvar til Lars` handlemåte. Det er altså ikke grunnlag for en rettslig avgrensning i årsakssammenheng.

Dermed har Lars ”medvirket” til sin egen skade.

Videre er spørsmålet om Lars medvirket til sin egen skade ved ”egen skyld”. Ordlyden henviser til en culpavurdering på skadelidtesiden. Spørsmålet er således om Lars opptrådte uaktsomt, altså at han skulle ha reagert på risikoen for skade på seg selv.

Lars hadde en alternativ handlemåte, ved at han kunne latt være å krysse veien slik han gjorde, og han kunne vært mer oppmerksom da han klatret over autovernet. Dette var praktisk gjennomførbart og ville ha hindret skaden.

Peder Ås As anfører at det var Lars' ferd over veien som i utgangspunktet var uforsvarlig. Men Lars kunne jo ikke vite at det befant seg en farekilde på andre siden av autovernet, og det er jo denne farekilden hans skulle reagert på, ikke den trafikkerte veien. Lars bodde i nærområdet, men grøften ble laget kun på én dag, og han hadde dermed neppe forutsetninger for å vite om den.

Det kunne også her blitt argumentert med at kryssing av vei åpner for flere faremomenter, herunder ikke bare trafikk, men også faremomenter i sammenheng med at Holm måtte "hopper over et 70 cm høyt autovern på begge sider". På bakgrunn av dette kan det videre argumenteres med at det ikke bare er autovernet som representerer et faremoment som Holm burde reagert på, men også det skulle befinne seg bak autovernet.

Dette skiller seg fra saksforholdet i Kabelgrøftdommen, der en kvinne bodde i nærheten av et veiarbeid som foregikk over tid. På bakgrunn av den kunnskapen hun hadde om veiarbeidet ble hennes manglende oppmerksomhet i forhold til veiarbeidet ansett som uaktsomt. Til forskjell visse altså ikke Lars om farekilden, og dette trekker altså i retning av at han ikke burde reagert på risikoen grøften utgjorde.

På den annen side vet voksne at det ikke er lurt å krysse en trafikkert vei, særlig i mørket, for så å ta seg inn på et sted der man ikke har oversikt over hva som befinner seg. En må kunne anta at det ikke er tatt i betraktning at folk krysser en trafikkert vei dersom det finnes noe å passe seg for når man kommer nettopp til et område på en unaturlig og irregulær måte. På den annen side kan det være litt søkt å krevne kontinuerlig påpasselighet med alle mulige farekilder, selv når man gjør noe ulovlig. Likevel kunne uventet biltrafikk gjøre Lars oppmerksom på annet, og han kunne ramlet over autovernet av den grunn, og således falt. Dette kan trekke i retning av at Lars likevel burde reagert på den risiko for skade som det innebar å ta seg over veien. Men denne risikoen er neppe like alvorlig som en grøft i bakken medfører.

Etter en helhetsvurdering, om enn noe tvilsomt kommes det til at Lars bidro til skaden ved "egen skyld", jfr. skl. §5-1.

Dermed er vilkårene for kunne foreta en avkorting i erstatningssummen tilstede. Etter §5-1 skal det foretas en helhetsvurdering om og eventuelt hvor mye erstatningssummen avkortes, jfr. "kan", som viser til valgfrihet på dette punkt. I rettspraksis er hovedregelen likevel at avkorting foretas når inngangsvilkårene er oppfylt.

Lovteksten oppstiller momenter i denne vurderingen:

Når det gjelder "adferden" skal det vurderes skadelidte og skadevolders respektive skyldgrad og etiske klander. Lars' handlemåte kan anses noe etisk klanderverdig, ved at det bryter vanlige normer å krysse en trafikkert vei utenom fotgjengerfelt.

På den annen side må handlemåten til arbeiderne på vegne av Peder Ås As anses noe mer klanderverdig, særlig sett i lys av dette var et profesjonelt selskap som ikke sikrer tilstrekkelig. Dette taler i Lars' favør og tilsier lite avkorting.

Ettersom det til en viss grad er utført sikring av grøften og at Holm sitt handlingsmønster i situasjonen lett kan karakteriseres som betydelig uaktsom for de krav som kan stilles til den aktuelle gruppe skadelidte, kunne konklusjonen her etter min mening vært at Holms adferd taler for avkorting i større grad enn det som er konkludert med av kandidaten.

Når det gjelder adferdens "betydning for at skaden skjedde" må også firmaet grunnet den manglende sikring være av størst vesentlighet i årsaksbildet.

Med utgangspunkt i skadelidtes adferd, og på bakgrunn av tidligere argumentasjon om at skaden ikke ville skjedd dersom Holm ikke hadde krysset veien, ville det her vært naturlig å konkludere med at Holms adferd hadde avgjørende betydning for skaden.

Når det gjelder adferdens betydning for "omfanget" av skaden var kanskje skaden mer et resultat av tilfeldigheter ved at Lars mistet balansen. Dette trekker ikke i noen retning.

"Forholdene ellers" er en vid kategori der det etter forarbeidene skal vektlegges sosiale forhold og forsikringsmuligheter. For Lars' del taler det i hans favør at han allerede er rammet av ulykke og at det ville vært hard med en stor avkorting. Videre er det Peder Ås As som er nærmest til å ha ansvarsforsikring, som den profesjonelle part, og dette trekker i retning av liten avkorting. At det generelt er et profesjonelt firma mot en svakere part trekker i retning av å gi skadelidte et sterkt vern i dette tilfellet.

At det faktum at Holm er påført skade taler neppe mot avkorting, ettersom vilkåret om skade må være oppfylt for at man i hele tatt skal komme til spørsmålet om avkorting. Andre mer relevante momenter kunne vært at Holm er relativt ung, og at stor avkorting således vil medføre at erstatningssummen ikke er tilstrekkelig til å dekke det fremtidige ervervstap.

Etter en helhetsvurdering er det grunnlag for en mild avkorting. I Høyesterett pleier det ikke å avkortes med mindre enn $\frac{1}{4}$. Men etter kandidatens kjennskap hender det også at det kuttes med $\frac{1}{5}$ i enkelte tilfeller, noe som også bør gjøres her.

Etter dette skal erstatningssummen etter §5-1 avkortes med $\frac{1}{5}$, slik at Peder Ås As må bære $\frac{4}{5}$ av ansvaret.

Kandidaten viser her en god forståelse for måten avkorting skjer i rettspraksis, og ut fra forarbeidene fremgår at det avgjørende er hvorvidt skadelidtes opptreden er av en slik karakter at den bør få betydning for erstatningskravet. Jeg heller dog mot en strengere vurdering av skadelidtes medvirkning i denne sak enn den konklusjon kandidaten fremsetter, dette også på bakgrunn av den rettspraksis som foreligger på området.

Kandidaten omtaler ikke skl. § 5-2, men dette må anses som uproblematisk ettersom oppgaveteksten ikke legger opp til slik drøftelse.

Den andre hovedproblemstillingen oppgaven reiser er om Peder Ås AS er erstatningsansvarlig overfor ABC AS.

Det må også her vurderes om de tre grunnvilkårene for tilkjenning av erstatning er til stede, se under forrige problemstilling.

ABC AS har lidd reduksjon i sin fortjeneste på bakgrunn av de avlyste seminarer ettersom Lars ikke kunne være til stede. Det foreligger dermed økonomisk tap, som etter rettspraksis er en erstatningsrelevant skade.

Videre er det det samme ansvarsgrunnlaget som under forrige hovedproblemstilling, og det vises til tidligere drøftelse.

Her er det tilstrekkelig som kandidaten gjør å henvise til tidligere drøftelse og kort oppsummere konklusjonene.

Problemet i dette tilfelle er hvorvidt grunnvilkåret om årsakssammenheng er oppfylt.

Etter betingelseslæren er det klart at ABC's skade ikke ville skjedd dersom man tenker den skadevoldende handling Peder ÅS AS sto for borte. Dette nødvendige årsaksbidraget er heller ikke så vidt uvesentlig i årsaksbildet til at det ikke kan knyttes ansvar til det. Dette selv om også Lars bidro til skaden, jfr. drøftelse over. Etter betingelseslæren og vesentlighetslæren foreligger faktisk årsakssammenheng.

Spørsmålet er om det er grunnlag for å foreta en rettslig avgrensning i årsakssammenheng.

Kandidaten ser den relevante problemstilling, og konkretiserer drøftelsen om denne. Bra.

Den overordnede problemstilling er hvem som er nærmest til å bære følgene av det økonomiske tap skaden medførte. Det er spørsmål om hvor langt erstatningsvernet skal trekkes.

Her kunne kandidaten med fordel tatt med utgangspunktet om at det kun er den direkte skadelidte som er erstatningsrettslig vernet.

Etter rettspraksis er vurderingstemaene her hvorvidt skaden er for upåregnelig og så gjerne og avledet at det ikke kan knyttes ansvar til den, jfr. blant annet Flymanøverdommen.

Jeg antar at kandidaten her mener "fjern", og ikke "gjerne". Her burde kandidaten innledningsvis fått frem at domstolene er generelt restriktive i å tilkjenne erstatningsrettslig vern for tredjemannstap utenfor kontraktsforhold.

Flymanøverdommen i tillegg til Kabeldommen gjaldt tredjepersonsskade der primærskaden var tingskade (hhv. strømmast, og strømkabel med påfølgende fortjenestetap for ørretoppdrettsanlegg og et verksted)

I vårt tilfelle er primærskaden en personskade. I Arbeidsgiveravgiftdommen og Nøkkelmanndommen ble vurderingstemaene fra Flymanøverdommen og Kabeldommen overført til personskadetilfellene med tredjemannstap, slik som her.

Det første vurderingstema er om skaden var en upåregnelig følge av den skadevoldende handling, sett fra skadevolders perspektiv. En kan si at det ikke er påregnelig at den konkrete personen i det konkrete tilfellet har en så viktig stilling i et firma at det lider et stort tap dersom personen skades. Likevel må det generelt sett sies å være påregnelig at enkeltpersoner har en viktig stilling og tredjemenn som arbeidsgivere er avhengig av personen for fortjeneste. Dette er særlig noe som kan medregnes i vårt moderne samfunn der enkeltpersoner med sin ”intellektuell kapital” ofte besitter nødvendig kompetanse for sin arbeidsgiver.

Høyesterett er da også i både tingsskade- og personskadetilfellene lagt til grunn at tredjemanns tapte fortjeneste er generelt påregnelig. En skade vil jo nesten alltid ha følger for andre enn den rammede interesse.

Problemet er heller om det er tilstrekkelig nærhet i årsakssammenheng, altså om skaden er for fjern, avledet og indirekte i forhold til den skadevoldende handling. I Flymanøverdommen ble det uttalt at dette vurderes uavhengig av den konkrete påregneligheten.

Dette har kandidaten slått fast tidligere i oppgaven.

I Nøkkelmanndommen ble nøkkelmanen i firmaet skadet, og ettersom han var eneste ansatt tapte aksjeselskapet mye penger. De fikk ikke tilkjent erstatning. For det første uttales det at en arbeidsgivers tilknytning til arbeidstakeren som hovedregel er for svak til at det blir snakk om erstatning. Tilknytningen er altså for fjern og avledet. En arbeidstaker kan, som det uttales, forsvinne av en rekke årsaker, og at det dermed blir vilkårlig om man har en skadevolder å forholde seg til. Dermed kan det anses lite rimelig å strekke erstatningsvernet så langt at arbeidsgivers tap erstattes i slike tilfeller. Dette taler for at ABC ikke kan få erstatning i dette tilfellet.

I Nøkkelmanndommen var det videre kun én ansatt man var avhengig av, noe som antas ikke er tilfelle i vårt tilfelle. Det kan tale for at man i hvert ikke kan ilegge erstatning i ABC's tilfelle, der man ikke kun var avhengig av Lars.

Dette henger videre sammen med hovedbegrunnelsen for at man kom til frikjennelse i Nøkkelmanndommen. Det uttales nemlig at det er firmaet selv som bør unngå gjøre seg for avhengig av én person. Det er altså arbeidsgiver som er nærmest til å sikre seg slik at man tåler å miste en arbeider, eksempelvis gjennom budsjett, planlegging, forsikring, ekstra mannskap mv.

I Nøkkelmanndommen hadde foretaket gjort seg særlig avhengig av en ansatt, og dette var et sentralt moment i vurderingen av om arbeidsgiver kunne få erstatning for sitt tap. I vårt tilfelle har ABC AS antagelig flere ansatte, og har således fordelt sin risiko og sitt avhengighetsforhold. Det er altså i vårt tilfelle tale om et tap som det kan være vanskeligere å organisere seg bort fra enn det som var tilfellet i Nøkkelmanndommen. Jeg forstår kandidatens argumentasjon, men spørsmålet som kandidaten muligens burde vært stilt seg i denne sammenheng er om ABC AS, til forskjell fra foretaket i Nøkkelmanndommen, har organisert seg på en måte som er mindre sårbar. I denne sammenheng blir svaret på dette ja,

noe som etter min mening tilsier at ABC AS har begrenset sin risiko til forskjell fra foretaket i Nøkkelmanndommen.

Det er altså ABC som er nærmere til å sikre seg og vegre seg mot inntektstap, og de kan slik anses nærmere til å bære følgene av det økonomiske tap skaden på Lars medførte.

Som nevnt over, har ABC AS sammenlignet med foretaket i Nøkkelmanndommen sikret seg bedre mot inntektstap som følge av skade på ansatte.

Videre gjelder tapet er seminarvirksomhet, og ikke alminnelig tap som følge av den helt ”daglige” kompetanse Lars tilførte firmaet. Disse lå videre i fremtiden, og altså end fjernere. Man kan anta at seminarene foregikk over tid, jfr. ”en rekke” seminarer, slik at firmaet kunne forsøkt å skaffe alternativ kompetanse. Som et profesjonelt næringslivsfirma er dette noe de er nærmest til å sikre seg.

Det fremgår også av faktum at Holm var en ”ettertraktet foredragsholder”, og det kunne blitt problematisert om det var mulig å finne en erstatting.

Videre er det generelt sett en tradisjon i norsk rett for skepsis med å ilegge erstatning ved tredjemannstap. For en god stund tilbake var det utelukket med erstatning ved obligatoriske rettigheter, altså der tredjemanns tilknytning til den primærskadede var gjennom kontrakt. Dette fordi man ville hindre en ”flodbølge” av erstatningskrav for kontraktmessige tilknytninger til en skade. Selv om man fra og med Kabeldommen ikke lenger utelukker erstatning ved obligatoriske rettigheter er ”problemet” fortsatt det samme. Det må begrenses erstatning for avledede tredjemanns tap, da det ikke er rimelig at skadevolder skal svare for fjerne følger av skaden han er ansvarlig for.

Ytterligere argumenter som kan leses av Nøkkelmanndommen er at arbeidsgivers økonomiske tap kan også følge av sykdom og andre fraværsgrunner som det ikke foreligger erstatningsrettslig ansvar bak, og at det således fremstår som urimelig at arbeidsgiver får dekning i de tilfeller der det tilfeldigvis foreligger en skadevolder.

Etter dette er konklusjonen at erstatningsvernet ikke kan strekkes til å gjelde ABCs inntektstap.

ABC er således nærmere til å bære følgene av det økonomiske tap de led enn Peder Ås AS.

Etter dette er ikke grunnvilkåret om årsakssammenheng oppfylt.

Dermed er Peder Ås AS ikke erstatningsansvarlig overfor ABC As.

Avsluttende kommentar: Kandidaten viser en grunnleggende god forståelse for de erstatningsrettslige grunnprinsipper og den metode som er blitt gjennomgått i undervisningen. Gjennom den tiden som kurset har pågått har kandidaten videre klart å tilegne seg en helhetsforståelse av faget, og har åpenbart fordypet seg i rettspraksis utover det som er kravet i kurset. Etter min mening tjener oppgaven som et eksempel på god juridisk metode og strukturering av erstatningsrettslig argumentasjon.

